

แนวทางการเสริมสร้างองค์ความรู้ตามโครงการทหารพันธุ์ดี
ของ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก อรรถชัย ประสพบุญ
รองผู้บังคับการ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2563

เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างองค์ความรู้ตามโครงการทหารพันธุ์ดีของ
กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15

โดย พันเอก อรรถชัย ประสพบุญ

อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ชนะชัย พลเตชา

วิทยาลัยการทัพบกอนุมัติให้รับเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบกปีการศึกษา 2563 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลอยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี

(มหศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก

(ชนะชัย พลเตชา)

ประธานกรรมการ

พันเอกหญิง

(วริศรา ใจเปี่ยม)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอกหญิง

(กัญญ์ณัฐ แสงภัทรเนตร)

กรรมการ

พันเอก

(สุเทพ ยั่งยืน)

กรรมการ

พันเอก

(พิชชญาณ พวงทอง)

กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พันเอก อรรถชัย ประสพบุญ
เรื่อง	แนวทางการเสริมสร้างองค์ความรู้ตามโครงการทหารพันธุ์ดีของ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15
วันที่	กันยายน 2563 จำนวนคำ : 6,959 จำนวนหน้า : 17
คำสำคัญ	โครงการทหารพันธุ์ดี, กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

การวิจัยเรื่อง "แนวทางการเสริมสร้างองค์ความรู้ตามโครงการทหารพันธุ์ดีของ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15" มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ 1) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบที่สามารถเสริมสร้างตามโครงการทหารพันธุ์ดีให้กำลังพลของ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การปฏิบัติของหน่วยที่ดำเนินการตามโครงการทหารพันธุ์ดีที่ดีเด่นของแต่ละกองทัพนวภาค และ 3) เพื่อหาแนวทางในการดำเนินการของโครงการทหารพันธุ์ดีสำหรับกรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15

ผลการวิจัยพบว่า 1) โครงการทหารพันธุ์ดีเป็นโครงการที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชามาใช้เป็นต้นแบบในการปฏิบัติ ซึ่งทั้งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาจะประกอบด้วย 2 ส่วนหลักคือ ส่วนที่เป็นนามธรรม และส่วนที่เป็นรูปธรรม สำหรับส่วนที่เป็นนามธรรมจะเป็นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่กล่าวถึงความพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกัน และเงื่อนไขของความรู้ รวมทั้งคุณธรรม สำหรับส่วนที่เป็นรูปธรรมที่เห็นได้ชัดเจนคือ ศาสตร์ของพระราชา ซึ่งเป็นการแปลงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่ภาคปฏิบัติ ซึ่งในที่นี้คือการนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้กับโครงการทหารพันธุ์ดีนั่นเอง 2) การปฏิบัติของหน่วยที่ดำเนินการตามโครงการทหารพันธุ์ดีในแต่ละกองทัพนวภาค เป็นโครงการที่ส่งเสริมให้กำลังพลของกองทัพสะสมองค์ความรู้ในเชิงบูรณาการทุก ๆ ด้าน เข้ามาประยุกต์ใช้กับ

โครงการทหารพันธุ์ดี และ 3) แนวทางในการดำเนินการของโครงการทหารพันธุ์ดีสำหรับ
กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 มี 4 แนวทางด้วยกันคือ แนวทางแรกคือพัฒนา
ระบบการบริหารจัดการกำลังพลและเสริมสร้างองค์ความรู้เชิงบูรณาการ แนวทางที่สอง
คือพัฒนากลยุทธ์เสริมสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการทหารพันธุ์ดีที่เหมาะสมให้กับ
กำลังพลทุกคน แนวทางที่สามคือพัฒนาวิธีการเสริมสร้างองค์ความรู้ในโครงการทหารพันธุ์ดี
และแนวทางสุดท้ายคือพัฒนาระบบและกลไกการจัดการโครงการทหารพันธุ์ดีขึ้นมาใช้ใน
กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 เองด้วย

ABSTRACT

AUTHOR: Colonel Attachai Prasopbun

TITLE: A Guideline to Promote the Body of Knowledge under the Smart Soldier Strong Army Project in the Department of Support, the 15th Infantry Division

DATE: September 2020 **WORD COUNT:** 6,959 **PAGES:** 17

KEY TERMS: Smart Soldier Strong Army Project, the Department of Support, the 15th Infantry Division

CLASSIFICATION: Unclassified

The research titled “A Guideline to Promote the Body of Knowledge under the Smart Soldier Strong Army Project in the Department of Support, the 15th Infantry Division” was conducted with purposes to 1) analyze the components required in promoting the Smart Soldier Strong Army Project targeting at the Department of Support, the 15th Infantry Division, 2) study a practical implementation of the outstanding units from each army area under the project, and 3) formulate an operational guideline of the Smart Soldier Strong Army Project applied in the Department of Support, the 15th Infantry Division.

The researcher relied on strategic research conduct which included content analysis, synthesis, critique and creative thinking. According to the findings, the Smart Soldier Strong Army Project applies the sufficiency economy and the king’s philosophy to lay down a framework for action. The sufficiency economy and the king’s philosophy can be boiled down into two dimensions. First, the abstract dimension involves the sufficiency economy

philosophy which touches upon sufficiency, moderation, rationality, self-immunity, knowledge conditions and virtues. Second, the concrete dimension which can be obviously perceived includes the king's philosophy. Based on the king's philosophy, sufficiency economy as a principle has been transformed into practice which in this case is the knowledge application in the Smart Soldier Strong Army Project. The findings also indicate that the practice of the units from each army area under the Smart Soldier Strong Army Project enhances knowledge collection and application of various aspects in an integrated approach. With regard to a guideline for implementation of the Smart Soldier Strong Army Project targeting at the Department of Support, the 15th Infantry Division, the project has four major focuses including 1) developing personnel development system and enhancing integrated cooperation under the project, 2) developing strategies to promote the body of knowledge related to the practical application of the project among the participants, 3) developing methods to expand the body of knowledge presented in the project, and 4) developing the system and mechanisms in managing the project.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาในวิทยาลัยการทัพบกหลักสูตรหลักประจำ ถือเป็นหลักสูตรสูงสุดของกองทัพบก ทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ ทักษะ และแนวคิดในหลายๆ ด้านทั้งด้านองค์ความรู้และหลักพื้นฐานในการทำวิจัย เป็นการเพิ่มโลกทัศน์นอกเหนือจากวิชาชีพหรืองานประจำที่ปฏิบัติอยู่ อันสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงงานในหน้าที่ พัฒนาตนเอง และนำไปใช้ในการพัฒนาหน่วยงานให้มีขีดความสามารถและประสิทธิภาพสูงขึ้น เอกสารการศึกษาวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดีด้วยความเมตตากรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก พันเอก ชนะชัย พลเตชา อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ อันเป็นประโยชน์ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบพระคุณ พันเอกหญิง วริศรา ใจเปี่ยม ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทำให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ นายจะเด็ด สุขดี นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ นักศึกษาหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบกชุดที่ 65 ที่ได้กรุณาถ่ายทอดองค์ความรู้และให้คำแนะนำต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลเชิงลึกทุกส่วนงานที่เกี่ยวข้อง อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อเอกสารวิจัยฉบับนี้

หากเอกสารวิจัยนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน สังคม และประเทศชาติในอนาคต ผู้วิจัยขออุทิศความดีของเอกสารนี้ให้แก่บิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น และผู้มีพระคุณทุกท่าน

แนวทางการเสริมสร้างองค์ความรู้ตามโครงการทหารพันธุ์ดี ของ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน¹ ขณะที่ในแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นความมั่นคงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาไว้ด้วยการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยปลูกฝังและสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ รณรงค์เสริมสร้างความรักและภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและชาติไทย ผ่านทางกลไกต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาประวัติศาสตร์ในเชิงสร้างสรรค์ น้อมนำและเผยแพร่ศาสตร์พระราชา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงแนวทางพระราชดำริต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ และนำไปประยุกต์ปฏิบัติใช้อย่างกว้างขวาง จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติและพระราชกรณียกิจอย่างสม่ำเสมอ²

เมื่อพิจารณาถึงความเข้าใจ และการนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แม้ที่ผ่านมามีองค์ความรู้ด้านการประยุกต์ใช้หลักดังกล่าวจะได้รับความสนใจจากประชาชนทุกหมู่เหล่าในหลากหลายสาขากันเป็นอย่างมาก แต่ก็ยังคงเป็นเพียงการเน้นย้ำถึงวัตถุประสงค์และหลักการเบื้องต้นหลังการสร้างองค์ความรู้ว่าเป็นองค์ความรู้เพื่อการดำรงอยู่ การรักษาตัวให้รอดอยู่เป็นองค์ความรู้สู่การพึ่งตนเอง และความสามารถในการเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ทำให้คนมีอิสระในการหาเลี้ยงตนเอง เพื่อการดำรงอยู่ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชนและปัจเจกชน หากแต่การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังมิได้มีการกำหนดออกมาเป็นแผนระดับชาติที่ชัดเจน³

ดังนั้นยุทธศาสตร์ชาติประเด็นด้านความมั่นคง จึงเป็นแผนระดับชาติแผนแรกที่ประกาศการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในภาคปฏิบัติอย่างชัดเจน

กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 ในส่วนของกองทัพบก มีภารกิจที่จะต้องพัฒนาระบบราชการเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 กองทัพบกในฐานะที่เป็นองค์การของรัฐที่มีบทบาทหน้าที่ด้านความมั่นคง แม้จะเป็นองค์การที่ไม่แสวงหากำไรและถือเป็นหน่วยงานสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ก็ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลง การพัฒนากำลังพลหรือการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของกองทัพบก เพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพสูงสุดนั้นจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อให้กำลังพลได้มีความรู้ความสามารถทางการทหาร และความรู้ทางด้านการพัฒนาประเทศ⁴ ซึ่งโครงการทหารพันธุ์ดีถือเป็นอีกภารกิจหนึ่งของกองทัพบกที่เชื่อมโยงมาจากยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง โดยที่ปัจจุบันโครงการทหารพันธุ์ดีนั้นได้ขยายผลโครงการดำเนินการในค่ายทหารทุกค่ายของกองทัพบก โดยจะมีการรับสมัครทหารกองประจำการประมาณ 5 นายถึง 10 นาย ตามความเหมาะสมเข้าประจำแปลงฝึกเรียนรู้การปลูกผักปลอดภัยโดยมีครูฝึกที่ได้เข้าฝึกอบรมที่ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ จังหวัดเชียงรายเป็นผู้ถ่ายทอดและมีศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ จังหวัดเชียงรายเป็นพี่เลี้ยง นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณแก่พระสภานิกของชาวไทย ให้มีความมั่นคงทางอาหาร รวมทั้งกับเมล็ดพันธุ์พืช สร้างความมั่นคงด้านเมล็ดพันธุ์ให้กับเกษตรกรฐานรากอย่างยั่งยืน⁵

ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนและขยายผลโครงการทหารพันธุ์ดี สามารถนำมาประยุกต์กับกรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 เอกสารการวิจัยฉบับนี้จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ดังนี้คือ 1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ตามโครงการทหารพันธุ์ดีให้กำลังพลของกรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 2) เพื่อศึกษาการปฏิบัติของหน่วยที่ดำเนินการตามโครงการทหารพันธุ์ดีที่ดีเด่นของแต่ละกองทัพภาค และ 3) เพื่อให้ได้หาแนวทางในการดำเนินการของโครงการทหารพันธุ์ดี ของ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 และเพื่อการดำเนินการศึกษามีประสิทธิผล ผู้วิจัยจะใช้แนวทางการศึกษาแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา การสังเคราะห์เนื้อหา การคิดเชิงวิพากษ์ และการคิดเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนดำเนินการศึกษาปัจจัยในการขยายผลกิจกรรมดำเนินงานในการพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ตามโครงการทหารพันธุ์ดี โดยการศึกษาเรียนรู้การเกษตรแบบครบวงจรภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้กับกำลังพลภายในหน่วย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้แก่กำลังพล ต่อไป

องค์ประกอบที่เสริมสร้างตามโครงการทหารพันธุ์ดีให้กำลังพลของ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15

เมื่อปี พ.ศ. 2559 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มูลนิธิชัยพัฒนา โดยศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ จังหวัดเชียงรายร่วมกับหน่วยทหารของกองทัพบกจัดตั้ง “โครงการทหารพันธุ์ดี” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้กำลังพลของกองทัพบกนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มาปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรม ดำเนินการด้วยวิธีการกิจกรรมธรรมชาติ ตลอดจนส่งเสริมให้กำลังพลของกองทัพบกและครอบครัวสามารถที่จะผลิตอาหารที่ปลอดภัยสำหรับบริโภค รวมถึงนำไปขายเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน อีกทั้งยังเป็นศูนย์การเรียนรู้การดำเนินการด้านกิจกรรมธรรมชาติ ร่วมกับศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ จังหวัดเชียงรายให้กับราษฎรในพื้นที่ในรูปแบบ Learning by Doing และที่สำคัญยังเป็นแหล่งผลิตวิทยากรกระบวนการและเมล็ดพันธุ์ เพื่อให้ความรู้เข้าใจพร้อมทั้งช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยได้อีกด้วย ซึ่งโครงการดังกล่าวเมื่อพิจารณาแล้วก็จะพบว่าเป็นการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในกองทัพที่เป็นรูปธรรมนั่นเอง โดยเน้นที่มีกำลังพลเป็นเป้าหมาย⁵

เมื่อมาพิจารณาองค์ความรู้ของโครงการทหารพันธุ์ดีที่จะนำมาให้กำลังพลของ กรมสนับสนุนกองพลทหารราบที่ 15 ที่ได้นำมาเป็นหลักคิดนั้น แท้จริงแล้ว เมื่อพิจารณาร่วมกับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ก็คือการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และศาสตร์พระราชา มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ที่เห็นได้ชัดเจนคือได้กำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ประเทศไทยที่มีข้อความว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”⁶ จึงเป็นที่แน่ชัดว่าการดำเนินการตามหลักคิดนี้ได้รับความสนใจจากประชาชนมากมายมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว ตามที่กล่าวในเบื้องต้นแล้วก็ยังคงเน้นย้ำถึงวัตถุประสงค์และหลักการเบื้องหลังการสร้างองค์ความรู้ว่าเป็นองค์ความรู้เพื่อการดำรงอยู่ การรักษาตัวให้รอดอยู่เป็นองค์ความรู้สู่การพึ่งตนเอง และความสามารถในการเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ทำให้คนมีอิสระในการหาเลี้ยงตนเอง เพื่อการดำรงอยู่ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชนและปัจเจกชน ตลอดจนสามารถที่พัฒนาบุคลากรของ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 ให้เป็นวิทยากรกระบวนการที่มีความรู้เป็นสหวิทยาการ และอีกประการที่จะมีเป็นองค์ประกอบในการช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้คือ ต้องมีความรู้ในเชิงภูมิศาสตร์และภูมิสังคม

ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาโดยยึดหลักสภาพความเป็นจริงของภูมิประเทศ ทั้งในด้านพื้นที่ดินและพื้นที่น้ำ ด้านสังคมจิตวิทยา ด้านลักษณะนิสัยประจำถิ่น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อและหลักศาสนา เป็นต้น

สาระของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พื้นฐานของประเทศไทย เป็นประเทศเกษตรกรรม ดังนั้น จุดเริ่มต้นของการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การฟื้นฟูเศรษฐกิจ ชุมชนท้องถิ่น ตั้งแต่ขั้นการฟื้นฟูและขยายเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน อันเป็นการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและบริโภคอย่างพออยู่พอกิน ไปจนถึงการแปรรูปอุตสาหกรรมครัวเรือน สร้างอาชีพ และทักษะวิชาการ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาที่ละขั้นตอนเป็นลำดับ ในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงเทคโนโลยีที่ค่อย ๆ พัฒนาขึ้นมาจากฐานทรัพยากร และภูมิปัญญาที่มีอยู่ภายในชาติและที่จะเรียนรู้จากโลกภายนอกด้วย เศรษฐกิจพื้นฐานประกอบด้วยลักษณะสำคัญ⁷

แนวทางการประยุกต์ใช้

เมื่อวิเคราะห์แล้วจะเห็นว่า การพัฒนาประเทศด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มิได้มีแบบอย่างตายตัวตามตำรา หากแต่ต้องเป็นไปตามสภาพภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ สังคมวิทยา วัฒนธรรมชุมชน ที่มีความหลากหลาย ในขณะที่เดียวกันเราก็ต้องเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วตามอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ ควบคู่ไปกับการพยายามหาแนวทางหรือวิธีการที่จะดำรงชีวิตตามหลักการพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ให้ดำเนินไปได้อย่างสมดุลและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์ โดยอาศัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นตัวสร้างภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบที่ชุมชนอาจจะได้รับ ไม่ให้กระแสเหล่านั้นมาทำลายเอกลักษณ์และวัฒนธรรมชุมชนจนต้องล่มสลายไปจากแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางที่ให้ประชาชนดำเนินตามวิถีแห่งการดำรงชีพที่สมบูรณ์ ศานติสุข โดยมีธรรมะเป็นเครื่องกำกับ และใจตนเป็นที่สำคัญ ซึ่งก็คือ วิถีชีวิตไทย ที่ยึดเส้นทางสายกลางของความพอดี ในหลักของการพึ่งพาตนเอง 5 ประการ⁸

นอกจากนี้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและ

บริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี⁹

สรุปหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อก้าวโดยสรุปหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ประชาชนไทยรับรู้กันในปัจจุบันจะต้องประกอบด้วย 3 ห่วง และ 2 เงื่อนไข โดยที่ 3 ห่วง คือ¹⁰ 1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

สำหรับในส่วนของ 2 เงื่อนไข คือ การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ประกอบไปด้วย **เงื่อนไขความรู้** หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ และ**เงื่อนไขคุณธรรม** ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ศาสตร์พระราชา

ปัจจุบันศาสตร์พระราชา ได้เข้ามาเป็นที่รับรู้กันอย่างแพร่หลายของประชาชนไทย ซึ่งก็คือการน้อมนำพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย มากำหนดเป็นหลักในการปฏิบัติ เป็น “ศาสตร์ของแผ่นดิน” สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำรัสเมื่อปี พ.ศ. 2554 ว่า¹¹ “เป้าหมายในการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 คือ ‘การพัฒนาที่ยั่งยืน’ เพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของคน โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ให้คนมีความสุข โดยต้องคำนึงเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติ และภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม แม้ว่าวิธีการพัฒนามีหลากหลายแต่ที่สำคัญ คือ นักพัฒนาจะต้องมีความรัก ความห่วงใยความรับผิดชอบ และการเคารพในเพื่อนมนุษย์ จะเห็นได้ว่าการพัฒนาเกี่ยวข้องกับมนุษยชาติ และเป็นเรื่องของจิตใจ”

ต่อมาเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2559 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวในรายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน”¹² ในการพัฒนาเศรษฐกิจสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 รวมทั้งการพัฒนาประเทศเพื่อก้าวเข้าสู่สังคมโลกทั้งในระดับภูมิภาค และ ในระดับโลก เพื่อน้อมนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ให้ “ประชาชนเป็นศูนย์กลาง” ของการพัฒนามาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยไม่ให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่ ประชาชนมีส่วนร่วมและได้ประโยชน์จากการพัฒนาอย่างแท้จริง ให้มีความอยู่ดีกินดี รัฐบาลได้เชื่อมโยง “ศาสตร์พระราชา” ในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ประสบความสำเร็จในการสร้างความตระหนักและการยอมรับในระดับหนึ่ง โดยสรุปของ “ศาสตร์แห่งพระราชา”¹³

กล่าวโดยสรุปเมื่อนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชมามาพิเคราะห์ในข้างต้นแล้วก็จะเห็นว่าโครงการทหารพันธุ์ดีก็เป็นกิจกรรมหนึ่งที่เกิดจากพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่มีพระราชดำรัสให้กำลังพลของกองทัพบก ได้นำมาเป็นแนวคิดและการปฏิบัติจริงที่เป็นรูปธรรม ด้วยการจัดองค์ความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศาสตร์พระราชา โดยต้องคำนึงเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติ และภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม แม้ว่าวิธีการพัฒนามีหลากหลาย แต่ที่สำคัญคือการพัฒนาจะต้องมีความรัก ความห่วงใย ความรับผิดชอบ

และการเคารพในเพื่อนมนุษย์จะเห็นได้ว่าการพัฒนาเกี่ยวข้องกับมนุษยชาติ และเป็นเรื่องของจิตใจอีกด้วย โดยจะต้องพยายามบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้ามาใช้ในโครงการทหารพันธุ์ดีอย่างรอบคอบรัดกุม ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าเป้าหมายในการพัฒนา คือ การพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ให้คนมีความสุข โดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และศาสตร์พระราชนั้นเอง

การปฏิบัติของหน่วยที่ดำเนินการตามโครงการทหารพันธุ์ดี ที่ดีเด่นของแต่ละกองทัพภาค

ตั้งแต่กองพลทหารราบที่ 15 ได้รับมอบหมายจาก กองทัพภาคที่ 4 เมื่อเดือนสิงหาคม 2562 ให้ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 เป็นหน่วยนำร่องในการดำเนินการตามโครงการทหารพันธุ์ดี ของกองทัพภาคที่ 4 เพื่อน้อมนำแนวทางพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มาดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในหน่วยก่อนที่จะขยายผลสู่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหาร ผลิตเมล็ดพันธุ์สำหรับเป็นต้นทุนในการขยายผลโครงการดังกล่าวสู่ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้เพื่อเป็นต้นแบบที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวปฏิบัติที่ดี (best practice) และจะทำการถอดบทเรียน (lesson Learned) ของหน่วยที่ดำเนินการตามโครงการทหารพันธุ์ดีที่ดีเด่นของแต่ละกองทัพภาค มีรายละเอียดดังนี้

โครงการทหารพันธุ์ดีที่ดีเด่นของกองทัพภาคที่ 4 (ทภ.4) “กองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 152” ดำเนินโครงการโดยใช้พื้นที่โครงการ จำนวน 10 ไร่ 2 งาน แบ่งเป็นพื้นที่สำหรับการเลี้ยงแพะพระราชทานพันธุ์แบล็คเบงกอล (black bengal) ปัจจุบันอยู่ระหว่างการก่อสร้างโรงเรือนเลี้ยงแพะ ซึ่งประกอบด้วย โรงเรือนพ่อพันธุ์ 1 โรง โรงเรือนแม่พันธุ์ 1 โรง และโรงเรือนสำหรับสร้างเป็นโรงป้อนอาหารแพะ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่สำหรับการทำเกษตรอินทรีย์ จำนวน 5 ไร่ 2 งาน ซึ่งอยู่ระหว่างการปรับพื้นที่สำหรับปลูกหญ้าเนเปียร์ (napier grass) เพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์¹⁴

จากการศึกษาวิเคราะห์ตามโครงการทหารพันธุ์ดี กองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 152 ประสบผลสำเร็จนั้น จะเห็นได้ว่าการสร้างองค์ความรู้การทำเกษตรแบบผสมผสานเน้นลักษณะของภูมิสังคม ซึ่งกองทัพภาคที่ 4 อยู่ในภาคใต้มีวัฒนธรรมการทำเกษตรปศุสัตว์ที่มี

ลักษณะเฉพาะ ทั้งนี้มาจากหลักคิดที่ว่าพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้น ๆ ว่าเป็นอย่างไร และสังคมวิทยาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยใจคอของคน ตลอดจนประเพณีวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน และใช้หลักในการปรับตัวให้อยู่กับธรรมชาติให้ได้ดังพระราชดำรัส ความตอนหนึ่งว่า¹⁵

“...การพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ และภูมิประเทศทางสังคมศาสตร์ ในสังคมวิทยา คือ นิสัยใจคอของคนเราจะไปบังคับให้คนอื่นคิดอย่างอื่นไม่ได้ เราต้องแนะนำเราเข้าไปไปช่วยโดยที่จะคิดให้เขาเข้ากับเราไม่ได้แต่ถ้าเราเข้าไปแล้ว เราเข้าไปดูว่าเค้าต้องการอะไรจริง ๆ แล้วก็อธิบายให้เขาเข้าใจหลักการของการพัฒนานี้ก็จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง...”

โครงการทหารพันธุ์ดีที่ดีเด่นของกองทัพภาคที่ 1 (ทภ.1) “กองพลทหารราบที่ 9” ใช้พื้นที่สำหรับดำเนินโครงการ 259 ไร่ เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ผักสนับสนุนในโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ผักพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน” ในพื้นที่ภาคตะวันตก สนองพระราชปณิธานของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการพระราชทานความช่วยเหลือราษฎรที่ประสบภัยในทุกพื้นที่ของประเทศไทย รวมทั้งให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเกษตรกรรมแก่กำลังพลและครอบครัวตลอดจนประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งมีพื้นที่ดำเนินโครงการฯ 60 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่เกษตรกรรม 40 ไร่ และแหล่งน้ำ 20 ไร่ จัดทำแปลงผักฝีมือผลิตเมล็ดพันธุ์ผักพระราชทาน แปลงสาธิตการปลูกผักปลอดสารพิษพื้นที่ 24 ไร่ เช่น ถั่วฝักยาวสีม่วงสิรินธร, มะเขือขาวกรอบ, กระเจี๊ยบเขียว และถั่วแขกสีเหลืองเทพรัตน์ ส่วนโครงการผลิตกิ่งพันธุ์ไม้ผลพระราชทาน พื้นที่ 15 ไร่ เช่น มะม่วงมหาชนก, มะม่วงน้ำดอกไม้ มะม่วงมันเมืองสิงห์และมะขามกระดาน รวมถึงทำการ “เพาะเลี้ยงปลานิลสายพันธุ์จิตรลดา” รวม 110,000 ตัว นอกจากนี้ ได้นำเมล็ดพันธุ์ผักพระราชทาน 8 ชนิด และเมล็ดพันธุ์ผักที่ได้รับมอบจากศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ จังหวัดเชียงราย 1 ชนิด มาเพาะก่อนนำไปปลูกแปลงเกษตร¹⁶

จากการศึกษาวิเคราะห์ตามโครงการทหารพันธุ์ดี กองพลทหารราบที่ 9 ประสบผลสำเร็จในการดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้สำหรับนำไปแจกจ่ายให้แก่โครงการทหารพันธุ์ดี และเกษตรกรดังกล่าวข้างต้น ถือเป็นแนวคิดหนึ่งของศาสตร์พระราชทาน ที่จะเป็นการอนุรักษ์พันธุ์พืชในท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างถาวร ซึ่งแนวคิดนี้มีที่มาจากปัญหาในอดีตเมื่อเกิดอุทกภัย ชาวบ้านต่างได้รับความเดือดร้อน พืชผักไร่นาเสียหายจากน้ำท่วมเจ้าหญิงนักพัฒนา ทรงพระเมตตา

ทรงมองเห็นปัญหา และนำศาสตร์ของพระราชามาปรับใช้ แจกจ่ายเมล็ดพันธุ์พืชที่เป็นประโยชน์อย่างข้าว ผัก พืชแพงต่าง ๆ ให้ชาวบ้านที่ประสบภัยน้ำท่วมกลับมาช่วยเหลือตัวเองได้ และค่อยๆ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริเกิดขึ้นเพื่อทำหน้าที่เตรียมเมล็ดพันธุ์พืชพื้นฐานเก็บไว้แจกจ่ายช่วยเหลือ และพัฒนาเมล็ดพันธุ์ให้เป็นพันธุ์ที่ดีขึ้นด้วย เพื่อส่งเสริมการเกษตรอาชีพหลักของคนไทยให้ยั่งยืน¹⁷ เป็นต้น

โครงการทหารพันธุ์ดีที่ดีเด่นของกองทัพภาคที่ 2 (ทภ.2) กองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 8 โดยที่มีโครงการทหารพันธุ์ดีตามแนวทางโครงการ “เดินตามรอยเท้าพ่อ” เป็นโครงการที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชทานให้ดำเนินการในหน่วยทหาร โดยมีการเน้นการทำเกษตรแบบองค์รวมซึ่งให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และระบบนิเวศน์การเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การรักษาแหล่งน้ำให้สะอาดเพื่อทำเกษตรอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ¹⁸

จากการศึกษาวิเคราะห์ตามโครงการทหารพันธุ์ดี กองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 8 ซึ่งประสบผลสำเร็จในสร้างองค์ความรู้ในการทำเกษตรแบบผสมผสานทั้งด้านการปศุสัตว์ การประมงและการปลูกผักปลอดสารพิษ รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และระบบนิเวศน์การเกษตร ก็มีที่มาจากเจ้าหญิงนักพัฒนาผู้สานต่อแนวคิดและความเมตตาจากพระราชทานที่ต้องการให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น จึงได้ก่อเกิดโครงการต่าง ๆ ขึ้นมากมาย โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาเกษตรกรรมบนพื้นที่สูงของมูลนิธิชัยพัฒนา “เน้นการทำเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร” ตั้งแต่การผลิตสิ่งต่าง ๆ สำหรับใช้เองภายในโครงการแทนสารเคมี โดยนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในพื้นที่โครงการกลับมาใช้ใหม่ และแปรรูปเพื่อยืดอายุกับเพิ่มมูลค่าให้ผลผลิตทางการเกษตร ตามที่พระราชาสอนให้เราพึ่งตนเอง ด้วยเกษตรผสมผสานและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างยั่งยืน¹⁹

โครงการทหารพันธุ์ดีที่ดีเด่นของกองทัพภาคที่ 3 (ทภ.3) “กองบัญชาการช่วยรบที่ 3” ดำเนินโครงการ “เดินตามรอยเท้าพ่อ” ซึ่งดำเนินโครงการจำนวน 5 โครงการ ดังนี้ 1) โครงการเลี้ยงแพะพระราชทานพันธุ์แบล็คเบงกอล ในพื้นที่ 16.6 ไร่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเลี้ยงขยายพันธุ์และแจกจ่ายให้กับราษฎรที่ยากไร้ รวมถึงกำลังพลและครอบครัว ตลอดจนประชาชนในเขต

ภาคเหนือตอนล่าง 2) โครงการเพาะเมล็ดพันธุ์ผักพระราชทานในพื้นที่ 53.25 ไร่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกผักเพาะเมล็ดพันธุ์แบบอินทรีย์ เพื่อแจกจ่ายเมล็ดพันธุ์ผักให้กับประชาชนทั่วไป รวมถึงกำลังพลและครอบครัว ตลอดจนเป็นคลังสำรองเมล็ดพันธุ์ผักในพื้นที่ 3) โครงการปลูกข้าวอินทรีย์ และโครงการเกษตรประณีต แบ่งเป็นพื้นที่โครงการปลูกข้าวอินทรีย์ 65 ไร่ และโครงการเกษตรประณีต 1.5 ไร่ 4) การปลูกหญ้าเนเปียวและหญ้าแพงโกล่า ในพื้นที่ 35.98 ไร่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกหญ้าเป็นอาหารสัตว์สนับสนุนการเลี้ยงแพะพันธุ์แบล็คเบงกอล 5) โครงการเลี้ยงหมูป่า มีพื้นที่ดำเนินการ ประมาณ 11 ไร่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงหมูป่าพันธุ์ผสม เพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชน ผู้ยากไร้ กำลังพลและครอบครัว ตลอดจนยังนำไปเลี้ยงขยายพันธุ์ เพื่อเป็นการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้กับกำลังพลและครอบครัว²⁰

จากการศึกษาวิเคราะห์ตามโครงการทหารพันธุ์ดี กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 ประสบผลสำเร็จ ในการสร้างองค์ความรู้การทำเกษตรแบบผสมผสานซึ่งนับว่าเป็นแนวคิดที่มาจากทั้งปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชทานที่เหมือนกับโครงการทหารพันธุ์ดีแล้ว ในกองบัญชาการ ช่วยรบที่ 3 ยังได้มีการทำเกษตรแบบประณีตอีกด้วย ซึ่งการพัฒนาการเกษตรแบบประณีตนี้ เป็นแนวคิดของการเพิ่มมูลค่าจากผลผลิตจากการเกษตร ซึ่งสามารถให้ผลตอบแทน เชิงเศรษฐกิจที่สูงมากขึ้นได้เป็นอย่างดีน่าพอใจ²¹

จากการวิเคราะห์การปฏิบัติของหน่วยที่ดำเนินการตามโครงการทหารพันธุ์ดีที่ดีเด่นของแต่ละ กองทัพอากาศและความร่วมมือกับหน่วยงานที่ผลิตองค์ความรู้ด้วยการสร้างงานวิจัยและ นวัตกรรมแล้วนั้นพบว่า โครงการทหารพันธุ์ดีเป็นโครงการที่ส่งเสริมให้กำลังพลของกองทัพอากาศ นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มาปฏิบัติให้เกิด เป็นรูปธรรม รวมทั้งน้อมนำแนวทางพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการผลิตและเก็บเมล็ดพันธุ์ต่าง ๆ โดยเน้น ภูมิสังคมเพื่อให้สามารถรักษาไว้สำหรับแจกจ่ายให้หน่วยงาน หรือประชาชนได้มีพันธุ์พืช เพื่อการดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับแต่ละพื้นที่ของตน พร้อมทั้งส่งเสริมให้กำลังพลของ กองทัพบกและครอบครัวสามารถที่จะผลิตอาหารที่ปลอดภัยสำหรับบริโภค รวมถึงนำไปขาย เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน อีกทั้งยังเป็นศูนย์การเรียนรู้การดำเนินการ ด้านกิจกรรมธรรมชาติ ร่วมกับศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ จังหวัดเชียงราย ให้กับ ราษฎรในพื้นที่ในรูปแบบ Learning by Doing ได้อีกด้วย

แนวทางในการดำเนินการของโครงการทหารพันธุ์ดีของ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15

สำหรับการกำหนดแนวทางในการดำเนินการของโครงการทหารพันธุ์ดีของ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 ให้เกิดประสิทธิผลจึงต้องมีการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ (SWOT Analysis) เพื่อนำไปสร้างความสัมพันธ์แบบแมทริกซ์ (TOWS Matrix) โดยนำมากำหนดแนวทางการพัฒนากลยุทธ์เสริมสร้างองค์ความรู้สำหรับโครงการทหารพันธุ์ดีของ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 ทั้งนี้ก่อนที่จะวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ ผู้วิจัยจะดำเนินการการตรวจสอบเชิงนิเวศ (Environmental Scanning) ก่อนเพื่อศึกษาบริบทสิ่งแวดล้อมเพื่อที่จะพิจารณาหาแนวโน้มและเงื่อนไขซึ่งจะกลายเป็นแรงผลักดัน (Driving Forces) ในการดำเนินการของโครงการทหารพันธุ์ดี

การตรวจสอบเชิงนิเวศ (Environmental Scanning) ปัจจุบันมีสถานการณ์ใหม่ ๆ เกิดขึ้น ทั้งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สืบเนื่องมาจากผลการใช้แนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมไทยอย่างมากในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งกระบวนการของความเปลี่ยนแปลงมีความสลับซับซ้อนจนยากที่จะอธิบายในเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดต่างเป็นปัจจัยเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน สำหรับผลของการพัฒนาในด้านบวกนั้น ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัตถุ และสาธารณูปโภคต่าง ๆ ระบบสื่อสารที่ทันสมัย หรือการขยายปริมาณและกระจายการศึกษาอย่างทั่วถึงมากขึ้น แต่ผลด้านบวกเหล่านี้ส่วนใหญ่กระจายไปถึงคนในชนบท หรือผู้ด้อยโอกาสในสังคมน้อย แต่กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เกิดผลลบติดตามมาด้วย เช่น การขยายตัวของรัฐเข้าไปในชนบท ได้ส่งผลให้ชนบทเกิดความอ่อนแอในหลายด้าน ทั้งการต้องพึ่งพิงตลาดและพ่อค้าคนกลางในการส่งสินค้าทุน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และการรวมกลุ่มกันตามประเพณีเพื่อการจัดการทรัพยากรที่เคยมีอยู่แต่เดิมแตกสลายลง ภูมิความรู้ที่เคยใช้แก้ปัญหาและสั่งสมปรับเปลี่ยนกันมาถูกกลืนเลือนและเริ่มสูญหายไป

ทั้งนี้สิ่งที่มีความสำคัญที่สุดคือ ความพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเอง และดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้อำนาจและความมีอิสระ

ในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง ความสามารถในการควบคุมและจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองตอบต่อความต้องการต่าง ๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนไทยและสังคมไทยเคยมีอยู่แต่เดิมต้องถูกกระทบกระเทือน ซึ่งวิกฤตเศรษฐกิจจากปัญหาฟองสบู่และปัญหาความอ่อนแอของชนบทรวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนแต่เป็นข้อพิสูจน์และยืนยันปรากฏการณ์นี้ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ เนื่องจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาสากลที่สามารถใช้กับประชาคมโลกได้เป็นอย่างดี แต่ในโลกของยุคดิจิทัลปัจจุบันนี้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะสามารถตอบโจทย์ในโลกยุคดิจิทัลได้ ปรากฏการณ์ในโลกของความสับสน ความขัดแย้ง และการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน ซึ่งตรงกันข้ามกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นในเรื่องของความพอดี ลงตัว และพอประมาณ ดังนั้นจึงต้องปรับสิ่งที่ขัดแย้งกันให้สามารถถักทอจนเป็นหนึ่งเดียว โดยการปรับสมดุลระหว่างตัวมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้อยู่ได้อย่างปกติสุข ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงมีคุณค่ามหาศาลที่ก่อให้เกิดความสมดุล ดังนั้น Thailand 4.0 จึงต้องน้อมนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เพื่อไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน วนนี้โลกได้เปลี่ยนไปแล้วแต่สิ่งที่เป็นสารพันธุกรรม (DNA) อยู่ข้างหลังนั่นก็คือปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง²²

การวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์สำหรับองค์กรช่วยให้ผู้บริหารกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายในและหาโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอกตลอดจนผลกระทบที่มีศักยภาพจากปัจจัยเหล่านี้ต่อการทำงานขององค์กร²³ การวิเคราะห์ตามหลักการ SWOT ต้องหาจุดแข็งเพื่อลบจุดอ่อนรวมถึงหากกลยุทธ์สร้างความแข็งแกร่งภายใต้โอกาสที่เกิดขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบจากอุปสรรคต่าง ๆ ดังนั้น SWOT จึงเป็นหลักการวิเคราะห์และวางแผนการทำงานขององค์กรเพื่อให้บรรลุความสำเร็จและมีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น²⁴ จากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของกรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 เมื่อผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และ ภาวะคุกคาม (Threats) แล้วมีผลดังนี้

จุดแข็ง (Strengths) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้กำหนดวิสัยทัศน์อย่างเป็นทางการไว้ว่า “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง” ที่มุ่งพัฒนาทั้งคนและทั้งกระบวนการ การทางเศรษฐกิจไม่เบียดเบียนใคร ให้เดือดร้อน ไม่มุ่งทำลายทรัพยากรธรรมชาติ โดยศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ จังหวัด เชียงราย ร่วมกับหน่วยทหารของกองทัพบกเป็นแหล่งผลิตวิทยากรกระบวนการ เพื่อให้ความรู้ เข้าใจในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในกองทัพ ที่เป็นรูปธรรม เพื่อส่งเสริมให้กำลังพลของกองทัพก่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มาปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรม อีกทั้งกองพลทหารราบ ที่ 15 ให้ความสำคัญในการดำเนินโครงการทหารพันธุ์ดี โดยให้การสนับสนุนงบประมาณกับ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 เพื่อให้โครงการประสบผลสำเร็จ และยังเป็นส่วนช่วย ในการนำแนวทางโครงการทหารพันธุ์ดี ไปขยายผลสู่พื้นที่ของหน่วยขึ้นตรงที่รับผิดชอบในการ แก้ไขปัญหาอีกทาง เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

จุดอ่อน (Weaknesses) ด้วยการดำเนินโครงการทหารพันธุ์ดี กรมสนับสนุน กองพลทหารราบ ที่ 15 มีสภาพทั่วไปของพื้นที่ที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ คือความไม่เหมาะสมของสภาพภูมิอากาศ ในฤดูแล้ง แหล่งน้ำไม่เพียงพอในการดำเนินโครงการฯ และสภาพดินไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก กล่าวคือดินเป็นกรด อีกทั้งยังเป็นทรายทะเล เนื่องจากมีที่ตั้งห่างจากทะเล 1 กิโลเมตร จึงไม่เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชแบบลงดินโดยตรง

โอกาส (Opportunities) กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 นั้นมีสถานภาพกำลังพล และครอบครัวจำนวนมาก ซึ่งเหมาะสมกับการที่จะดำเนินการตามโครงการ อีกทั้งยังสามารถ ที่จะขยายผลไปยังพื้นที่โดยรอบและข้างเคียง ตลอดจนยังมีพื้นที่ที่อำนวยต่อการจัดทำโครงการ ทหารพันธุ์ดี อีกทั้งยังจะเป็นศูนย์การเรียนรู้โครงการทหารพันธุ์ดี เพื่อเป็นต้นแบบในการ ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับประชาชนได้เป็นอย่างดี “รู้จักเศรษฐกิจ พอเพียง เอามาใช้และประยุกต์ใช้ ให้ความรู้้อย่างเป็นรูปธรรม” อีกทั้งยังเป็นการฝึกให้กำลังพล และครอบครัวตลอดจนประชาชนในพื้นที่ได้ตระหนักรู้ถึงศักยภาพในด้านความสามารถ พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

ภาวะคุกคาม (Threats) จากสถานการณ์ในอดีตและปัจจุบันจะเห็นว่าค่านิยมของชาวไทย เป็นไปในลักษณะของการให้ความสำคัญกับวัตถุนิยมหรือเทคโนโลยีจนมากเกินไป ทำให้ พฤติกรรมของคนในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด จนทำให้เกิดการใช้ยาที่มาก เกินพอดี เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุที่ฟุ่มเฟือยหรือเกินความจำเป็น โดยค่านิยมผิด ๆ และเกินพอดี

เหล่านี้ เป็นปัจจัยที่แปรเปลี่ยนสภาพพฤติกรรมของคน เรียกว่าถ้าคนอื่นเขามีกัน ก็ต้องมีบ้าง เพื่อไม่ให้ตกกระแสมอง อยากเข้ากลุ่มกับเพื่อน ๆ โดยที่ไม่ได้พิจารณาค่าใช้จ่ายของตนเองในแต่ละเดือน จะทำให้เป็นหนี้สินระยะยาว แทนเก็บเงินในส่วนนี้ไว้เพื่อออมในอนาคต ทำให้คนไทยส่วนมากมีหนี้ต่อครัวเรือนสูง เพราะไม่มีเงินออม เนื่องจากฟุ่มเฟือยกับของที่เกินจำเป็น

ความสัมพันธ์แบบแมทริกซ์ (TOWS Matrix)

	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
โอกาส (Opportunities)	(SO) พัฒนาระบบการบริหารกำลังพล และเสริมสร้างองค์ความรู้เชิง บูรณาการในโครงการทหารพันธุ์ดี	(WO) เสริมสร้างองค์ความรู้ในการ ประยุกต์ใช้เกี่ยวกับโครงการ ทหารพันธุ์ดีให้กับกำลังพล
ภาวะคุกคาม (Threats)	(ST) พัฒนาวิธีการเสริมสร้างองค์ ความรู้ในโครงการทหารพันธุ์ดี	(WT) พัฒนาระบบและกลไกการ จัดการโครงการทหารพันธุ์ดี

แนวทางการพัฒนาของโครงการทหารพันธุ์ดีของ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบ ที่ 15

เมื่อนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์แมทริกซ์ อุปสรรค – โอกาส – จุดอ่อน – จุดแข็ง (TOWS Matrix) ซึ่งเป็นแมทริกซ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก²⁵ ทำให้ทราบว่า กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 อยู่ในตำแหน่งจุดแข็งและมีโอกาส ถือเป็นตำแหน่งรุก (Aggressive strategy) กลยุทธ์ที่ควรนำมาใช้คือ พัฒนาระบบการบริหารกำลังพลและเสริมสร้างองค์ความรู้เชิงบูรณาการในโครงการทหารพันธุ์ดี (SO) ในส่วนของกลยุทธ์ที่เหลือ จะช่วยในการเสริมหนุนให้การเสริมสร้างองค์ความรู้ตามโครงการทหารพันธุ์ดีให้มีการพัฒนาได้ดีมากยิ่งขึ้น

พัฒนาระบบการบริหารกำลังพลและเสริมสร้างองค์ความรู้เชิงบูรณาการในโครงการทหารพันธุ์ดี (SO) กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 ต้องให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชา โดยใช้แผนของกองทัพบกและยุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมาย โดยจัดองค์ความรู้ให้กับกำลังพลเพื่อที่จะสามารถเป็นวิทยากรกระบวนการสื่อสารและประสานความร่วมมือทั้งหน่วยงานระดับสูงกว่าหรือหน่วยเหนือ รวมทั้งหน่วยงานในพื้นที่ใกล้เคียง ทั้งในภาคองค์กรส่วนท้องถิ่น จังหวัด และภูมิภาค เพื่อสร้างจุดยืนที่เข้มแข็งในโครงการทหารพันธุ์ดีของ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 และเป็นที่ยอมรับตลอดจนการเข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุนจริงจากทุกฝ่าย

เสริมสร้างองค์ความรู้ในการประยุกต์ใช้เกี่ยวกับโครงการทหารพันธุ์ดีให้กับกำลังพล (WO) กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 ต้องสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับโครงการทหารพันธุ์ดีให้กับกำลังพล โดยเน้นในด้านการพัฒนาแบบอย่างที่เป็นเลิศจากหน่วยงานวิจัย จากปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อที่จะนำองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนาและต่อยอดยังศูนย์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ใกล้เคียง รวมทั้งสร้างเครือข่าย แหล่งเรียนรู้ในระดับพื้นที่ของชุมชนต่าง ๆ

พัฒนาวิธีการเสริมสร้างองค์ความรู้ในโครงการทหารพันธุ์ดี (ST) กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 ต้องกำหนดวิธีการส่งเสริมความรู้และทักษะในการเป็นวิทยากรกระบวนการ การประชาสัมพันธ์และการนำเสนอ โดยผ่านกระบวนการบรรยายให้ความรู้ การลงมือปฏิบัติ และกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน และเสริมสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่เผยแพร่และขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้โอกาสในการพัฒนาศักยภาพและความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน

พัฒนาระบบและกลไกการจัดการโครงการทหารพันธุ์ดี (WT) กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 ต้องพัฒนาระบบและกลไกการจัดการโครงการทหารพันธุ์ดีโดยเน้นการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยความรู้ของแต่ละชุมชนและสามารถสนับสนุนกลไกประชารัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่สามารถพัฒนาใช้กับการเสริมสร้างจิตลักษณะ (Mindset) และสามารถใช้ในการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปลูกฝังให้กำลังพลและครอบครัวของ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 ตลอดจนประชาชนในพื้นที่มีความรู้

และความเข้าใจในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งจะเป็นการสร้างวิทยากรกระบวนการที่มีความรู้เป็นสหวิทยาการ และนักอุดมการณ์ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริง เพื่อนำไปถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับกำลังพลและครอบครัว รวมทั้งประชาชนในพื้นที่อีกด้วย

บทสรุป

เอกสารการวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยมีความประสงค์สำคัญที่จะนำเสนอ “โครงการทหารพันธุ์ดี” ที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มูลนิธิชัยพัฒนา โดยศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ จังหวัดเชียงราย ร่วมมือกับหน่วยทหารของกองทัพบก ช่วยกันดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การดำเนินในภาคปฏิบัติจริงกับ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 ซึ่งปัจจุบันยังไม่ได้ดำเนินการขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยในฐานะกำลังพลที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ใน กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 จึงได้ทำการศึกษาวิเคราะห์เพื่อให้ได้แนวทางการเสริมสร้างองค์ความรู้ตามโครงการทหารพันธุ์ดีของ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 โดยเฉพาะ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้วางกรอบในการวิจัยครั้งนี้ไว้ด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ข้อด้วยกันคือ 1) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบที่สามารถเสริมสร้างตามโครงการทหารพันธุ์ดีให้กำลังพลของ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การปฏิบัติของหน่วยที่ดำเนินการตามโครงการทหารพันธุ์ดีที่ดีเด่นของแต่ละกองทัพอากาศเพื่อนำมาใช้เป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และ 3) เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการของโครงการทหารพันธุ์ดีสำหรับ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15

ผลจากการดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ข้างต้นสามารถจำแนกตามวัตถุประสงค์ข้างต้นได้คือ 1) องค์ประกอบที่เสริมสร้างตามโครงการทหารพันธุ์ดีให้กำลังพลของ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 พบว่า โครงการทหารพันธุ์ดีก็คือการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชา เมื่อผู้วิจัยทำการศึกษาองค์ความรู้ตามโครงการทหารพันธุ์ดีที่มีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาเป็นหัวใจสำคัญแล้ว ยังมีการฝึกองค์ความรู้ทางจิตวิญญาณ ความมีสำนึกและคุณธรรมในการดำรงชีวิตเข้ามาด้วย 2) การปฏิบัติของหน่วยที่ดำเนินการตามโครงการทหารพันธุ์ดีที่ดีเด่นของแต่ละกองทัพอากาศ เมื่อผู้วิจัย

ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติของหน่วยที่ดำเนินการตามโครงการทหารพันธุ์ดีของแต่ละกองทัพภาค ก็พบว่าโครงการทหารพันธุ์ดีเป็นโครงการที่ส่งเสริมให้กำลังพลของกองทัพมีความรู้ในเชิงบูรณาการทุก ๆ ด้านเข้ามาประยุกต์ใช้โดยกำหนดความเฉพาะเจาะจงของพื้นที่เป็นหลัก และ 3) แนวทางในการดำเนินการของโครงการทหารพันธุ์ดีสำหรับกรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 เมื่อผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ด้วยการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผลปรากฏว่าได้ 4 แนวทางด้วยกันคือ แนวทางแรก คือ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 ควรดำเนินการพัฒนาระบบการบริหารจัดการกำลังพลและเสริมสร้างองค์ความรู้เชิงบูรณาการในโครงการทหารพันธุ์ดีเสียก่อน แนวทางที่สอง คือ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 ต้องพัฒนากลยุทธ์เสริมสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการทหารพันธุ์ดีให้กับกำลังพล แนวทางที่สาม คือ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 ต้องพัฒนาวิธีการเสริมสร้างองค์ความรู้ในโครงการทหารพันธุ์ดี และแนวทางที่สี่ คือ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 ควรพัฒนาระบบและกลไกการจัดการโครงการทหารพันธุ์ดีขึ้นมาด้วย ทั้งนี้เพื่อความมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน ทั้งสี่แนวทางนี้จะต้องดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน มิใช่เลือกเพียงแนวทางใดแนวทางหนึ่งมาดำเนินการเท่านั้น หรือเลือกทำที่ละแนวทางตามลำดับจนครบสี่แนวทางก็ตาม

จากการวิจัยข้างต้นที่ได้ผลการวิจัยออกมาและได้แนวทางในการดำเนินการของโครงการทหารพันธุ์ดีสำหรับกรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15 ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหวังเพื่อนำไปเป็นคู่มือประกอบการดำเนินโครงการทหารพันธุ์ดีให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อกำลังพล ตั้งแต่ผู้บังคับบัญชาลงมาถึงผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนต้องร่วมกันเรียนรู้ วิเคราะห์ผลการดำเนินการในขณะดำเนินโครงการทหารพันธุ์ดี โดยควรสร้างกลไกสำหรับการศึกษาและประมวลความรู้และระเบียบวิธีในการจัดการข้อมูลในโครงการทหารพันธุ์ดีอยู่เป็นระยะเวลาที่ต่อเนื่อง และทำความเข้าใจกับวิวัฒนาการของการดำเนินโครงการทหารพันธุ์ดีของหน่วยอื่น ๆ อีกด้วย เพื่อใช้เป็นฐานความรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะการจัดการโครงการทหารพันธุ์ดีของกำลังพลตลอดจนใช้เป็นกรอบการฝึกอบรมและพัฒนา ให้กับหน่วยอื่น ๆ ที่มีความสนใจดำเนินโครงการทหารพันธุ์ดีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ¹ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580). [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 14 เมษายน 2563].เข้าถึงได้จาก:<http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/01-.pdf>
- ² แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความมั่นคง (พ.ศ. 2561-2580).[อินเทอร์เน็ต]. 2561[เข้าถึงเมื่อ14เมษายน 2563]. เข้าถึงได้จาก:<http://nscr.nesdb.go.th/wpcontent/uploads/2019/04/01-.pdf>
- ³ อภิชัย พันธเสน และคณะ สังเคราะห์องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) 2549.
- ⁴ เศรษฐพงษ์ มะลิสวรรณ. DATA STRAEGY.E-Book.[อินเทอร์เน็ต]. 2560 [เข้าถึงเมื่อ 14 เมษายน 2563].เข้าถึงได้จาก:<http://www.nbtc.go.th/getattachment/News/Information/28839/>
- ⁵ โครงการของศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ [อินเทอร์เน็ต]. เชียงราย: ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ มูลนิธิชัยพัฒนา ; 2552 [เข้าถึงเมื่อ 27 พฤษภาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.princechak.com/>
- ⁶ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580). อ่างแล้ว
- ⁷ การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ ; คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง 2550 [เข้าถึงเมื่อ 27 พฤษภาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <http://www3.oae.go.th/rdpcc/images/filesdownload/SUFFICIENCY/1.1.pdf>
- ⁸ เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยพระราชดำรินหลวง [อินเทอร์เน็ต]. สกลนคร; องค์การบริหารส่วนตำบลนาเพียง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น [เข้าถึงเมื่อ 27 พฤษภาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก :http://napiang.go.th/index.php?op=articlecenter_detail&art_id =166&id =5300
- ⁹ อานนท์ ศักดิ์วีระวิชัย [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ; คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ [เข้าถึงเมื่อ 27 พฤษภาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก<https://sites.google.com/site/sastrphraracha2513/khwam-hmay-khxng-sersthkic-phx-pheiyng>
- ¹⁰ สรุปความจากเอกสารประกอบการปาฐกถาพิเศษ “เศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา” โดย ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย องคมนตรี. (ม.ป.พ.)

- 11 ศาสตร์พระราชา...ศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน[อินเทอร์เน็ต]. ห้องสมุดมั่นพัฒนา,หนังสือพระมหากษัตริย์นักพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขสู่ปวงประชา พุทธศักราช 2554 , [เข้าถึงเมื่อ 27พฤษภาคม2563]. เข้าถึงได้จาก:<http://www.manpattanalibrary.com/newsdetail.php?id>
- 12 ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน,[อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ ; Thaipgov. 2559 [เข้าถึงเมื่อ 27พฤษภาคม 2563].เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaipgov.go.th/index.php/th/program2/ite>
- 13 ศาสตร์พระราชา,[อินเทอร์เน็ต].กรุงเทพฯ;งานเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ[เข้าถึงเมื่อ 27 พฤษภาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก:[http://phetchabun. police. go.th/uploads/File/king-s](http://phetchabun.police.go.th/uploads/File/king-s)
- 14 สำนักปฏิบัติการข่าวสาร กอ.รมน.ภาค 4 สน.ทหารพันธุ์ดี“เดินตามรอยเท้าพ่อ”ทำเกษตรอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 15 เมษายน 2563]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.io-pr.org/13274-2/>
- 15 กษัตริย์นักพัฒนา. [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ ; สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) [เข้าถึงเมื่อ 2 มิถุนายน 2563]. เข้าถึงได้จาก:<http://www.rdpb.go.th/th/King/>
- 16 กองทัพภาคที่ 1 โดย พล.ร.9 ดำเนินโครงการ “ทหารพันธุ์ดี” จ.กาญจนบุรี.2562 [เข้าถึงเมื่อ 15 เมษายน 2563]. เข้าถึงได้จาก:https://rta.mi.th/rta_website_v2/index.php/
- 17 หนังสือเดินตามรอยพระราชา [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 2 มิถุนายน 2563]. เข้าถึงได้จาก:http://taboonmee.go.th/public/ebook_upload/backend/ebook_13_1.pdf
- 18 สำนักงานประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคงกองทัพบก. พล.อ.สมศักดิ์ สมรักษ์ ผอ.สปร.ทบ. ตรวจเยี่ยมโครงการ “เดินตามรอยเท้าพ่อ” และโครงการ “ทหารพันธุ์ดี”(ร.8 พัน.2) .2562 [เข้าถึงเมื่อ 15 เมษายน 2563]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.xn--o3cgb6a7a.com/news/%E0%B8%9E%E0%B8%A5->
- 19 หนังสือเดินตามรอยพระราชา (เรื่องเดิม).
- 20 ศาสตร์พระราชาจกนภา ผ่านภูผา สุ่มหานที [อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ2มิถุนายน2563]. เข้าถึงได้จาก:<http://r01.ddd.go.th/spb/News61/ContinuetheworkthatFatherdid>

- ²¹ สำนักงานประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง.โครงการเดินตามรอยพ่อ กองบัญชาการช่วยรบที่ 3 ค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ โดยได้ติดตามการดำเนินการโครงการจำนวน 5 โครงการ.2562 [เข้าถึงเมื่อ 15 เมษายน 2563]. เข้าถึงได้จาก:<http://www.xn--o3cgb6a7a.com/project/>
- ²² กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. ดร.สุวิทย์ ปาฐกถาพิเศษ ชี้ชัด ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะช่วยพุงคนในโลกยุคดิจิทัล. 2560. [เข้าถึงเมื่อ 15 เมษายน 2563]. เข้าถึงได้จาก:<https://www.mhesi.go.th/main/th/news/sort-by-strategic/strategic1/34-news-gov/7433-prmost12-7-61>
- ²³ วิกีพีเดียสารานุกรมเสรี [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ : การวิเคราะห์สวอต; เข้าถึงเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2560 เข้าถึงได้จาก:<https://th.m.wikipedia.org/wiki/การวิเคราะห์สวอต>
- ²⁴ เกิร์ตความรู้.net[อินเทอร์เน็ต].กรุงเทพ : SWOT คืออะไร ; เข้าถึงเมื่อ 4 เมษายน 2561 เข้าถึงได้จาก :<http://www.เกิร์ตความรู้.net/swot/>.
- ²⁵ รศ.ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. การจัดการเชิงกลยุทธ์และกรณีศึกษา.กรุงเทพฯ: ธรรมสาร. 2546, หน้า 135.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก อรรถชัย ประสพบุญ
วัน เดือน ปี เกิด	19 ตุลาคม พ.ศ.2519
ประวัติสำเร็จการศึกษา	
พ.ศ. 2543	ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
พ.ศ. 2553	โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำชุดที่ 88

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2543 – 2544	ผู้บังคับหมวดปืนเล็ก กองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 15
พ.ศ.2544 – 2547	รองผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 15
พ.ศ.2547 – 2551	ผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 15
พ.ศ.2551 – 2552	นายทหารฝ่ายยุทธการ กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 15
พ.ศ.2552 – 2553	ประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก
พ.ศ.2553 – 2555	ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายส่งกำลังบำรุง กองพลทหารราบที่ 5
พ.ศ.2555 – 2557	หัวหน้าฝ่ายกำลังพล กองพลทหารราบที่ 5
พ.ศ.2557 – 2558	ผู้ช่วยฝ่ายกำลังพล กองทัพบกที่ 4
พ.ศ.2558 – 2560	ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 153
พ.ศ.2560 – 2561	เสนาธิการ กรมทหารราบที่ 153

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2561 - ปัจจุบัน	รองผู้บังคับการ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 15
----------------------	--